

A propòsit del centenari dels Jocs Florals de Mollerussa

Joan Cornudella Olivart

Centre d'Estudis de les Garrigues

RESUM: La modernització industrial de Mollerussa, als anys 20, va coincidir amb l'auge d'una burgesia que la va revitalitzar en l'àmbit cultural. A més de la creació de diverses entitats i associacions de tarannà catalanista, s'apostà per convocar uns Jocs Florals que beneficiessin la llengua catalana i l'esperit patriòtic de la comarca. Altres poblacions, com Artesa de Segre i Balaguer, compartiren aquest certamen literari. Les terres lleidatanes acostaven els seus literats al poble gràcies a la tasca cultural de la Mancomunitat de Catalunya.

PARAULES CLAU: Jocs Florals, revista Urgell-Segarra, catalanitat, Festa Major, anys 20, vitalitat cultural, poesia

ABSTRACT: The industrial modernization of Mollerussa, in the 1920s, coincided with the rise of a bourgeoisie that revitalized it in the cultural sphere. In addition to the creation of various organizations and associations of a Catalanist nature, he decided to call Jocs Florals, that would benefit the Catalan language and the patriotic spirit of the region. Other towns, such as Artesa de Segre and Balaguer, shared this literary competition. The lands of Lleida brought their literati closer to the people thanks to the cultural work of the La Mancomunitat de Catalunya.

KEYWORDS: Jocs Florals, Urgell-Segarra magazine, Catalanism, Festa Major, 1920s, cultural vitality, poetry

PANORÀMICA DELS JOCS FLORALS EN TERRES LLEIDATANES (1895-1923)

A les primeres dècades del segle XX la realitat literària a les Terres de Ponent és un cas a part. A Lleida, el missatge noucentista, més enllà de la personalitat de Magí Morera, es va difondre inicialment a través, mal que sembli una contradicció, dels Jocs Florals. Havien nascut des de plantejaments progressistes

i catalanistes. L'Associació Catalanista, esperonada gràcies a la patriòtica i generosa iniciativa d'un grup de lleidatans —entre els quals mereixen ser esmentats Frederic Renyé i Joan Bergós— els va instituir l'any 1895 amb un cos d'adjunts que tindria cura d'organitzar el certamen fins a l'any 1923.

18 VIDA LLEIDATANA

Com homenatge a nostra ciutat i en dies en què celebra sa major festa, inserim a continuació la llista dels senyors que la honoraren ocupant la Presidència en els Jocs Florals, i a més el discurs que pronuncià el docte gramàtic En Pompeu Fabra, que ultra ésser interessantíssim resulta d'actualitat en moments com els presents en què tanta d'actiuïtat podem esmerçar vers la parla nostrada.

PRESIDENCIES DE CONSISTORI
EN ELS
JOCS FLORALS DE LLEIDA

Any	I. 1895. — Don Angel Guimerà i Jorge.
»	II. 1896. — Don Joan Permanyer i Ayats.
»	III. 1897. — Don Víctor Balaguer.
»	IV. 1898. — Mossén Jaume Collell.
»	V. 1900. — Don Josep Franquesa i Gomis.
»	VII. 1901. — Mossén Jacinto Verdaguer.
»	VIII. 1902. — Don Josep M.ª Roca i Heras.
»	VIII. 1903. — Don Francesc Mateu.
»	IX. 1904. — Don Narcís Oller.
»	X. 1905. — Don Ramon Picó i Campamar.
»	XI. 1906. — Don Magí Morera i Galicia.
»	XII. 1907. — Don Joan Maragall.
»	XIII. 1908. — Don Miquel S. Oliver.
»	XIV. 1909. — Don Ferran Agulló i Vidal.
»	XV. 1910. — Don Joan M.ª Guasch.
»	XVI. 1911. — Don Ignasi Iglesias.
»	XVII. 1912. — Don Joan Alcover.
»	XVIII. 1913. — Mossén Anton Navarro.
»	XIX. 1914. — Don Josep Carner.
»	XX. 1915. — Don Pompeu Fabra.
»	XXI. 1916. — Don Ernest Moliné i Braés.
»	XXII. 1917. — Don Joan Moneva i Puyol.
»	XXIII. 1918. — Don Lluís Cebrián Mezquida.
»	XXIV. 1919. — Mr. Emmanuel Brousse.
»	XXV. 1920. — Mossén Llorenç Riber.
»	XXVI. 1921. — Don Lluís Millet i Pagès.
»	XXVII. 1922. — Don Lluís Nicolau d'Oliver.
»	XXVIII. 1923. — Don Prudenci Bertrana.

Figura 1: Presidència dels diferents Jocs Florals a les terres de Lleida de 1895 al 1923. Font: Revista *Vida Lleidatana*.

Aquesta institució desvetllaria el foment de la renaixença literària en terres lleidatanes gràcies a la presidència de personalitats tan destacades com Àngel Guimerà, Víctor Balaguer, Jacint Verdaguer, Narcís Oller, Joan Maragall, Ignasi Iglésias, Pompeu Fabra, Prudenci Bertrana o el mateix Josep Carner. A Lleida, però, tractant-se d'una perifèria cultural, no es produeix una poètica original. Encara es viu de la temàtica jocfloralista. No obstant això, l'esquema fonamental del Noucentisme serà assimilat en tots els àmbits. Entre altres raons, l'esforç personal d'alguns poetes que han obtingut la Flor Natural, com mossèn Anton Navarro, Magí Morera o Josep Estadella, ajudarà a revitalitzar Lleida com a capital cultural de les Terres de Ponent. Aquesta capitalitat no entra en contradicció amb la puixança que ja han adquirit altres poblacions de la plana. La Mancomunitat de Catalunya ha exercit una important tasca educativa i cultural, a la vegada que ha estès la consciència col·lectiva de catalanisme.

L'aurèola deixada pel certamen dels Jocs Florals de Barcelona encara es fa notar a l'interior. No obstant això, a les Terres de Ponent la cultura es mou encara en cercles reduïts. Es depèn molt de l'empenta d'alguna publicació local, d'alguna institució religiosa o civil o, a vegades, fins i tot del prestigi d'escriptors de Lleida o Barcelona que fan arribar la seva influència a comarques. Aquests fets justifiquen que no hi hagi continuïtat en la convocatòria de certàmens jocfloralescos en les úniques poblacions que han celebrat la festa literària des de 1912 a 1923.¹ Balaguer és l'única excepció en el temps: convoca, en l'interval de deu anys, dos premis dels Jocs Florals. L'un, el maig de 1912, amb la presència de Joan Maria Guasch (president) i de mossèn Anton Navarro (secretari); i l'altre, el mes de setembre de 1923, avalat pel prestigi de Josep Maria Millàs-Raurell i de Valeri Serra i Boldú. El folklorista urgellenc ja havia format part del cos de mantenidors dels Jocs Florals de Juneda i de Mollerussa. Les altres poblacions lleidatanes, Agramunt, Les Borges Blanques, Torà, La Seu d'Urgell, Juneda, Artesa de Segre i Mollerussa presenten el seu cartell dels Jocs Florals en una sola ocasió.

L'èxit de la convocatòria depèn, bàsicament, de quatre factors: de l'equip humà que organitza l'esdeveniment cultural, de l'oferta econòmica dels

premis en litigi, de la nòmina d'escriptors premiats i de les personalitats literàries convidades en funcions de jurat.

Una mostra de la importància dels Jocs Florals de Torà de l'agost de 1915 quedà palesa en la composició del jurat qualificador. El presidí Lluís Bertran i Pijoan i actuaren de vocals Joan Puig i Ferrer, Joaquim Folguera i Josep V. Foix. Per la seva part, Artesa de Segre, l'any 1923, apostà per la presidència de l'escriptor barceloní Prudenci Bertrana.²

Figura 2: L'escriptor i polític lleidatà Magí Morera Galicia.

En canvi, la resta de poblacions van valorar més el mestratge literari d'autors lleidatans com Magí Morera i Galícia, mossèn Anton Navarro o Josep Iglésias Guizard. I això es combinava amb el prestigi dels mantenidors i la magnitud de la figura política, social o literària del president. Els escriptors lleidatans, llevat de Fermí Palau Caselles, mossèn Anton Navarro i Josep Iglésias Guizard, van passar totalment desapercibuts en la nòmina de guanyadors de premis importants en els Jocs Florals de les terres urgellenques. En canvi, hi havia escriptors de la geografia oriental que semblava que s'haguessin especialitzat en aquests tipus de premis ja que obtingueren, en diverses ocasions, resultats altament satisfactoris. Autors com

¹ Aquesta informació —que fa una radiografia sumària dels diversos certàmens jocfloralescos celebrats en terres lleidatanes des de 1912 a 1923— va ser inclosa, parcialment, en articles publicats en dos reculls historicistes. El primer es troba a la revista targarina Urtx (núm. 15) de l'abril de 2002 i el segon, a la *Miscel·lània de la IV Trobada d'estudiosos de la comarca de les Garrigues* (El Vilosell, 2004).

² Cal recordar que el mateix escriptor presidiria els Jocs Florals de Lleida de 1923.

mossèn Llorenç Riber, Octavi Saltor, Pere Salom o Remei Morlius d'Andreu repetiren premis en poblacions diferents. Podem afirmar que la veritable transcendència popular, social i patriòtica que havien assolit aquests certàmens i, els generosos premis en metàl·lic que hi oferien algunes poblacions, esperonà aquests escriptors a participar-hi assíduament.

Cal tenir present que l'equip humà que organitzava un certamen literari necessitava un suport econòmic molt important. A més de la difusió encertada a través de la premsa local o nacional, alguna entitat, organisme o associació havia d'avaluar totes les gestions que s'havien de dur a terme perquè hi participessin tant els escriptors com el poble que viuria la festa literària. La literatura es barrejà tot sovint amb les pretensions polítiques dels organitzadors. L'Ajuntament, la Diputació o la Mancomunitat de Catalunya acostumaven a ser darrere de l'organització o, com a mínim, de l'oferiment d'algun premi ordinari o extraordinari.

Quatre estils d'organització, doncs, marcaren les pautes dels Jocs Florals de les comarques lleidatanes fins a la dictadura de Primo de Rivera:

Primer: UNA INSTITUCIÓ ECLESIASTICA O CIVIL. És el cas de les dues convocatòries de Balaguer. L'any 1912, dins dels actes de les festes de maig, el bisbat d'Urgell, la comissió oficial de festes de l'Ajuntament i la Diputació Provincial convocaren el certamen amb motiu de la restauració del santuari del Sant Crist. L'any 1923 es convocà el premi, en el programa de festes de la fira de setembre, arran de la romeria del Sant Crist.

La Seu d'Urgell convocà els seus Jocs Florals en honor de la Verge de l'Urgell, emmarcats en la Festa Major del setembre de 1917. La comissió organitzadora era formada per diversos canonges. Un joveníssim Marià Manent (tenia 16 anys) guanyà la Flor Natural i Remei Morlius d'Andreu s'emportà l'Englantina.

I Agramunt, l'any 1912, optà per convocar els seus Jocs Florals a l'entorn dels torròn. La comissió de festes de l'Ajuntament, d'acord amb la iniciativa presentada per l'escriptor Joan Viladot-Puig, s'encarregà de les gestions administratives de la festa civil. Mossèn Anton Navarro presidí el certamen. Guanyà la Flor Natural el poeta de Roda de Ter, Josep Baucells, pel recull "Mar Enllà".

Segon: UNA ASSOCIACIÓ DE CAIRE POLÍTIC. L'any 1912 el centre carlí de Les Borges Blanques organitzà, per al mes de maig, una vetllada política, literària i musical d'arrel profundament tradicionalista. Dins dels actes religiosos i cívics programaren els primers "Juegos Florales Jaimistas". La seva pretensió no era purament literària, sinó de propaganda dels seus ideals polítics. I això, òbviament, va fer minvar la qualitat de les obres presentades i la seva projecció

Figura 3: Jocs Florals de la Seu d'Urgell l'any 1917. Font: Revista *Feminal*.

literària. En canvi, a Juneda, tot i organitzar-se des de l'Associació Nacionalista local, vinculada políticament a la Lliga Regionalista, el seu ressò periodístic i literari superà totes les previsions inicials. Amb motiu de la Festa Major, el dia 31 d'agost de 1919, l'esperit que imperava a la festa va ser estrictament literari ja que l'Associació, amb l'assessorament de mossèn Anton Navarro, encomanà l'organització del certamen a la seva secció cultural. Josep Carner hi guanyà la Flor Natural amb el recull "Ram de tres roses". Guerau de Liost i Joaquim Folch i Torres hi obtingueren premis extraordinaris de poesia.

Tercer: UNA ASSOCIACIÓ CULTURAL. L'agost de 1915, el centre Joventut Toranesa celebrà els Jocs Florals de Torà al Teatre Sala Canuto, situat als baixos del Convent de Sant Antoni de Pàdua. Sabem, per les cròniques de *La Vanguardia* i de la revista *Feminal*, que Josep Maria Girona guanyà la Flor Natural i que entre els guanyadors de les altres categories hi havia els noms de Ventura Gassol, Clementina Arderiu i Carles Riba. L'artífex i dinamitzador de la festa literària va ser Martí Esteve, fill de Torà, periodista, escriptor, polític i més endavant Conseller de Finances de la Generalitat, qui aleshores tenia només vint anys.

Figura 4: Jocs Florals de Torà l'any 1915.

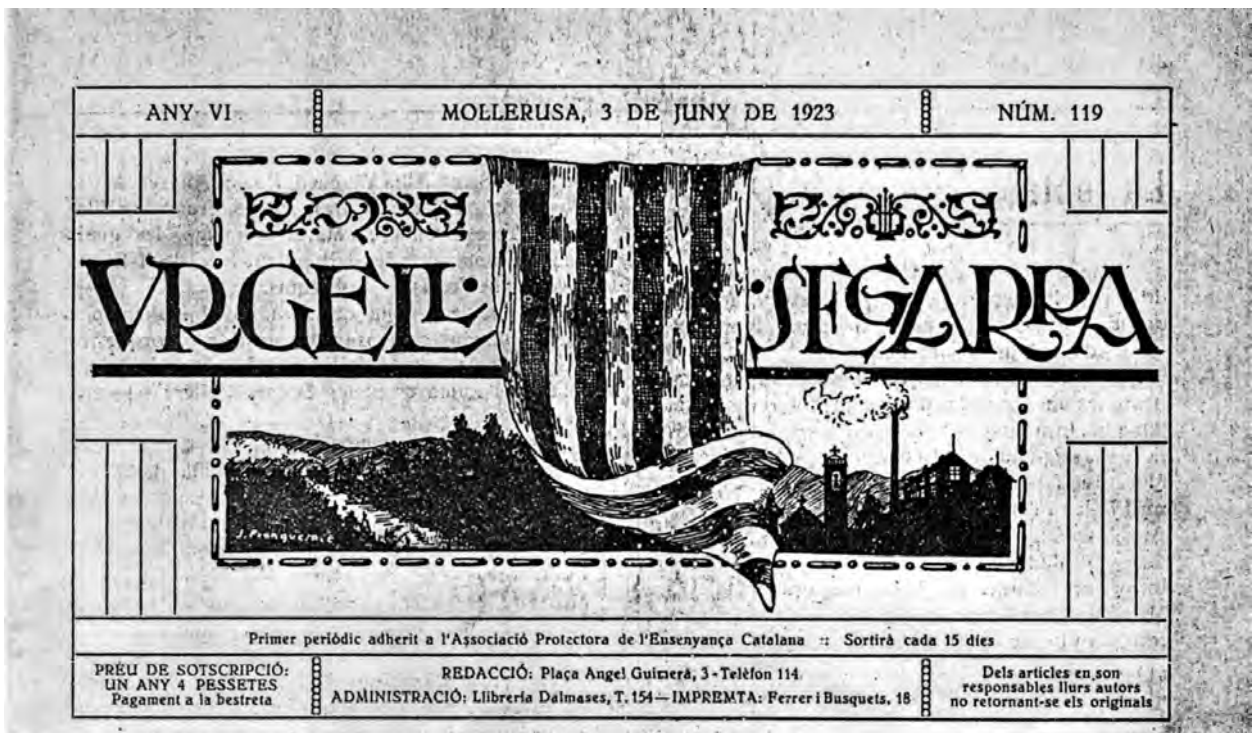

Figura 5: Capçalera de la revista *Urgell-Segarra*.

Quart: UNA PUBLICACIÓ LOCAL. És el cas exemplar de les revistes d'Artesa de Segre i de Mollerussa. El dia 2 d'abril de 1923 el setmanari *Renaixement* organitzà els primers Jocs Florals de la població. La Flor Natural anà a parar a mans d'un poeta lleidatà: Fermí Palau i Caselles. I al mateix any, la revista *Urgell-Segarra* també organitzava els primers Jocs Florals de Mollerussa amb motiu de la seva Festa Major el dia 15 de maig. L'èxit de participació es va deure, a banda dels premis en metàl·lic, sobretot, a la popularitat dels membres del jurat, presidits per l'escriptor lleidatà Magí Morera i Galícia. L'ajudaven en les funcions de vocals, a banda dels portaveus mollerussencs, Manuel Folch i Torres, Valeri Serra i Boldú, mossèn Àngel Garriga i Josep Iglésies Guizard. El jove poeta barceloní Octavi Saltor aconseguia guanyar, un cop més, la Flor Natural en un certamen ponentí.

LA VITALITAT CULTURAL DE MOLLERUSSA I ELS SEUS JOCS FLORALS

Mollerussa, als anys vint, encara és un poble petit. La seva vitalitat cultural, però, sorprèn notablement. En el període polític de la Mancomunitat de Catalunya (1914-1925), es comptabilitza un total de nou publicacions locals i comarcals diferents, redactades sempre des de Mollerussa. Hi ha hagut diversos factors socials que han afavorit el creixement econòmic

i cultural de la població. Alguns d'aquests factors arrenquen de finals del segle XIX. Sense entrar en una anàlisi aprofundida de la modernització de Mollerussa, apuntaríem aquells fets transcendents que havien d'afavorir el seu desenvolupament.

La construcció del Canal (1861) i la instal·lació de les oficines de la Casa Canal van eixamplar l'àrea d'influència de Mollerussa; el Sindicat General de Regants també s'establí a la població, i en endavant, no tan sols qualsevol problema relacionat amb el reg hi havia de ser resolt, sinó que també s'hi celebraven les subhastes dels novens, és a dir, de la novena part dels fruits que la Companyia del Canal tenia dret a rebre a canvi del servei d'aigua. També hi contribuïren l'establiment d'una estació de ferrocarril del nord (1854), la creació de la Fira de Sant Josep, la instauració del mercat setmanal dels dimecres l'any 1872, la instal·lació de la Forestal d'Urgell (1890), la creació del ferrocarril de via estreta, "el carrilet", entre Mollerussa i Balaguer l'any 1901 i la construcció del canal auxiliar l'any 1929.

Figura 6: La Casa Canal de Mollerussa. Dècada de 1920. Font: Arxiu Comarcal del Pla d'Urgell.

Figura 7: Estació de Ferrocarril de la Sucrea, any 1920. Font: Arxiu Comarcal del Pla d'Urgell.

La industrialització creixent, sumada als serveis creats anteriorment, constituïren les bases d'aquesta nova Mollerussa que s'anava transformant. A conseqüència de l'augment progressiu de la població i dels negocis va aparèixer una petita burgesia i un determinant ambient cultural que va fer possible que a partir de 1900 es comencés a editar premsa local, que l'any 1905 es fundés la Societat l'Amistat, i que el 1923 se celebressin els primers Jocs Florals de la seva història.

Darrere d'aquesta fita literària hi ha el sentiment patriòtic que anima l'equip humà de la revista *Urgell-Segarra* a organitzar uns Jocs Florals a Mollerussa. Un dels seus col·laboradors habituals, Isidre Cuberes Costa, en un article intítulat "La catalanitat de Mollerussa" —publicat el dia 25 de febrer de 1923— analitza el procés de catalanització que està experimentant Mollerussa. A banda de constatar l'avenç del català al carrer, reconeix la feina feta per entitats, associacions i organismes en benefici de l'ús de la llengua catalana:

A Mollerussa s'hi han constituït comissions delegades de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i de Nostra Parla. El Pomell de Joventut "Bon cop de falç" hi organitza actes culturals i religiosos. L'Esbart Dansaire i l'orquestra-banda municipal fan actuacions arreu de

la comarca. A Mollerussa s'hi ha celebrat darrerament la Diada de la Llengua Catalana amb un notable ressò arreu de Catalunya. Tot això es fomenta des de les pàgines de la revista que ha d'organitzar els Jocs Florals i que ha estat el primer periòdic de les Terres de Ponent que s'ha adherit oficialment a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

La convocatòria d'aquest certamen jocfloralisc neix amb la intenció de consolidar l'esperit de catalanitat irrenunciable del poble mollerussenc. Aquesta revista d'àmbit comarcal es defineix com un periòdic quinzenal defensor dels interessos d'Urgell i la Segarra. Neix el 29 de setembre de 1918 i desapareix del panorama periodístic lleidatà el dia 23 de setembre de 1923. Raons alienes a la seva voluntat i a la seva immillorable situació econòmica van obligar a suspendre-la de manera definitiva. Respirava un tarannà catalanista i abraçava des de treballs literaris, articles d'agricultura i de temes socials fins a correspondència i notícies locals i comarcals. Precisament la festa dels Jocs Florals havia de ser un dels últims esdeveniments culturals que donaria a conèixer arreu de la geografia catalana, mesos abans de la implantació de la Dictadura de Primo de Rivera a tot el país.

El dia 25 de febrer de 1923, la revista *Urgell-Segarra*

Figura 8: Cartell Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

publica el cartell³ dels Jocs Florals de Mollerussa per al mes de maig, fent-los coincidir amb el primer dia de la seva Festa Major. Ofereix els tradicionals premis ordinaris: la Flor Natural, l'Englantina i la Viola. El premi, anomenat d'honor i de cortesia, és ofert per la propia revista. El guanyador, seguint els costums establerts en les festes del Gai Saber, triarà la dama, la qual, un cop proclamada Reina de la Festa, lliurarà els altres premis. L'Englantina, tal com s'havia acordat en el ple municipal del dia 17 de gener, anirà a compte de l'Ajuntament de Mollerussa. I la Viola, justificada per la temàtica religiosa, serà assumit per mossèn Joan Pintó Cases, arxiprest i rector de la parròquia mollerussenca. La junta directiva de la sala d'espectacles de la Societat "Foment d'Urgell", lloc on es farà la festa literària, notifica als seus organitzadors, el dia 8 d'abril, que "la

Figura 9: Anunci dels Jocs Florals de Mollerussa. Font: Revista Urgell-Segarra.

cinta barrada que ha d'enllaçar la Flor Natural ha sigut ja comprada i cuida del dibuix i treballs de brodat la distingida i respectable Professora de les Escoles Oficials na Teresa Clara de Guiu". El jurat tenia la potestat de concedir un accèssit en l'apartat dels premis ordinaris.

Tot i que a les bases ja s'avança que no s'adjudicarà cap accèssit a l'apartat de premis extraordinaris, l'organització ha previst un total de dinou guardons, entre objectes d'art, col·leccions de llibres i diners en metàl·lic. És anecdòtic, potser, però fa gràcia comptabilitzar la quantia total que es pensava oferir als premiats: 1.100 pessetes, més la mitja unça d'or que oferia el Sr. Josep Comes, notari de Mollerussa. A l'hora de la veritat, pel fet que hi hagué alguns premis declarats deserts, l'organització s'estalvià de concedir un total de 350 pessetes.

³ L'anunci dels Jocs Florals només es publica al diari lleidatà *El Ideal* (núm. 6.871) el dia 20 de març de 1923. Els altres diaris, *El País* i *el Diario de Lérida*, no fan cap menció de la seva convocatòria als respectius rotatius.

La bona disposició del poble mollerussenc perquè el certamen arribi a obtenir un èxit sense precedents a la comarca es deixa veure en les entitats que ofereixen premis extraordinaris. Hi anotem la Forestal d'Urgell, la Societat Recreativa l'Amistat, el Foment d'Urgell, el Centre Republicà, l'Acadèmia Montserratina, la Societat Mir, Escolà i companyia, la Societat del Canal d'Urgell i el Sindicat General de Regs. A diferència d'altres poblacions que havien organitzat els Jocs Florals, el pes del món polític és molt més secundari. Hi anotem el compendi d'obres de mossèn Costa i Llobera i Miquel dels Sants Oliver ofertes per la Mancomunitat de Catalunya, les cinquanta pessetes concedides pel conseller i president de la Diputació Sr. Romà Sol a la millor poesia que canti l'obra patriòtica que realitzen els orfeons a Catalunya, i els objectes d'art del diputat a Corts per Lleida, Sr. Salvador Canals i del diputat de la Mancomunitat, Sr. Alfred Perenya. L'estament eclesiàstic, per la seva part, hi té un paper destacat. A banda del premi ordinari de la Viola, el bisbe de Solsona, Valentí Comellas, i els sacerdots de l'arxiprestat ofereixen dos premis de setanta-cinc pessetes. En el segon cas, es vol premiar —fent tasques d'apostolat a través de la literatura— “el treball en vers que amb més ironia descriu els estralls del joc a la Comarca”.

L'editorial de la revista *Urgell-Segarra* del dia 22 d'abril es felicita col·lectivament de l'èxit que ha merescut el cartell, ja que s'han superat en escriure les previsions inicials dels organitzadors del certamen. S'han rebut 143 composicions. El prestigi i la popularitat dels membres que integren el jurat qualificador dels Jocs Florals també ha contribuït a alçar el llistó de la qualitat dels treballs presentats. Presideix el jurat l'escriptor Magí Morera i Galícia. L'acompanyen en funcions de vocals-mantenidors, mossèn Àngel Garriga Boixader, Manuel Folch i Torres, Lluís Tintoré Mercader, Valeri Serra i Boldú i Josep Iglésies Guizard. Actua de secretari Manuel Solà Pou.

El veredictes del jurat es publica a les pàgines de la revista *Urgell-Segarra* el dia 6 de maig i als diaris lleidatans *El Diario de Lérida*⁴ i *El Ideal*⁵, els dies 9 i 11 de maig respectivament. En la memòria del secretari, s'hi deixa constància de tres fets significatius: que el nombre de composicions rebudes és importantíssim si es té en compte les circumstàncies de temps que han rodejat els preparatius de la festa, que Mollerussa pot estar satisfeta del resultat de la seva crida als

Figura 10: Veredictes a la revista *Urgell-Segarra*.

poetes i prosistes catalans ja que no sols han respost esplèndidament per la quantitat, sinó també per la qualitat dels treballs i que, malgrat haver deixat deu premis extraordinaris deserts, aquest certamen “ha contribuït a donar una nova empena al ressorgiment cultural i patriòtic de Mollerussa i de Catalunya”.

Mentre al ple municipal del dia 8 de maig s'acordava “que el Ayuntamiento asista a la Fiesta de los Juegos Florales que se celebrarán el próximo día 15”, els organitzadors —a través de la revista local— convidava els mollerussencs a participar a la festa literària dels Jocs Florals al Teatre Foment. L'acte estava programat per a les tres de la tarda. L'entrada era pública i gratuïta sempre que s'hagués demanat una invitació als redactors de la revista *Urgell-Segarra*. La revista mollerussenca⁶ dedicà un número especial als Jocs Florals de la seva vila. Isidre Cuberes, redactor de la major part de cròniques sobre l'esdeveniment literari, fa una editorial apassionadament patriòtica:

Mollerussa ha donat davant de Catalunya la justa sensació de la seva forta espiritualitat retent homenatge

⁴ *Diario de Lérida*, núm. 13.152. Lleida, 9 de maig de 1923.

⁵ *El Ideal*, núm. 6.916. Lleida, 11 de maig de 1923.

⁶ *Urgell-Segarra*, núm. 119. Mollerussa, 3 de juny de 1923.

esplendent a la Poesia Catalana, i la nostra Pàtria, mitjançant els seus poetes, ha consagrat definitivament nostra vila regina predilecta de la Plana d'Urgell, admetent-la ensems en el cercle espiritual dels pobles escollits, dels pobles dignes, dels pobles grans, dels pobles d'ànima purament bella i catalana...

Les intimitats de la festa, la memòria del secretari Manuel Solà, els discursos del president Magí Morera i Galícia i de Manuel Folch i Torres i els poemes premiats ("L'amorosa recança" d'Octavi Saltor, "El guerrer mitrat" de mossèn Llorenç Riber i "Col-loqui de vigília" de Joan Solervicens) van il·lustrats amb fotografies dels principals protagonistes de la vetllada literària. El número següent de la revista arrodoneix la seva secció literària amb altres textos premiats als Jocs Florals: "Cançó d'esperança" de Joan Povill, "El decàleg del bon català" d'Isidre Cuberes i "Elogi de l'arbre" de Josep Parareda, rector de Banyoles. La Festa Major de 1923 de Mollerussa començava amb la pompositat i solemnitat dels Jocs Florals. El Teatre Foment s'havia engalanat per a l'ocasió. La festa literària havia congregat gent de Mollerussa i comarca. Isidre Cuberes ens relata la crònica del dia 15 de maig, primer dia de Festa Major. És la festa de Maig, la festa de la Poesia per excel·lència.

La festa

Tingué efecte al Saló-Teatre de la Societat Foment d'Urgell, l'escenari de la qual estava bellament agençat i tota la sala esplèndidament il·luminada i exornada amb drap barrat català. Als dos costats del tron destinat a la Regina hi havia les dues presidències, les quals foren ocupades l'una pel Jurat qualificador presidit per l'eximi poeta lleidatà i diputat a Corts per Barcelona en Magí Morera i Galícia i els demés components Srs. Manuel Folch i Torres, Lluís Tintoré i Mercader, mossèn Àngel Garriga i Boixader, Valeri Serra i Boldú i el secretari Manuel Solà Pou; i l'altra per les autoritats locals, sr. Batlle, en Jaume Culleré Tribó, jutge municipal, n'Antoni Berengué, sr. Rector-arxiprest, Rnt. Joan Pintó, caporal de la G.C. Hipòlit Vives, i el conseller Sr. Josep Bohigues, els quals a l'entrar al saló foren llargament ovacionats per l'enorme concurrència que omplenava de gom a gom fins a vessar la grandiosa sala del Teatre. Apaivagats els aplaudiments s'aixecà el Sr. Batlle pronunciant les sacramentals paraules "s'obre la festa" i tot seguit l'il·lustre president del jurat pronuncià el bellíssim parlament que extractem en altre lloc, el qual fou interromput diverses vegades amb grosses ovacions. És impossible fer un extracte ni tan sols aproximat de l'eloqüentíssim parlament de l'excels poeta, tampoc podem publicar-lo íntegrament, com voldríem, car el Sr. Morera té el costum de no escriure els seus discursos, cosa

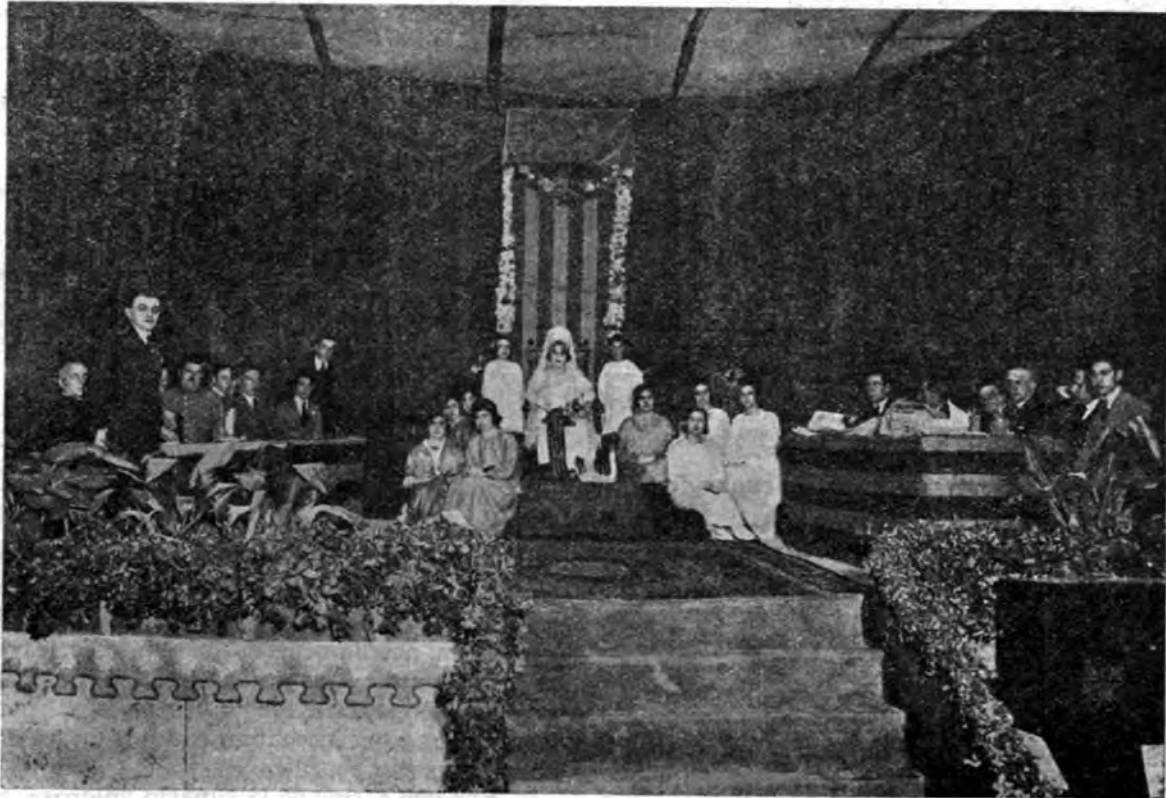
que lamentem de debò en aquesta ocasió per veure'ns així privats l'assaborir les delícies de tan brillant oració amarada tota ella de fervor apologètica i del més pur i enlairat amor patri. Tant al començar com a l'acabament del discurs fou carinyosa i llargament ovacionat.

Seguidament el secretari del jurat en Manuel Solà llegí l'escaient memòria que publiquem en altre lloc del periòdic, fent en la mateixa un acurat judici de les composicions premiades, donant a conèixer els noms dels autors premiats.

Figura 11: La reina de la festa. Font: Revista *Urgell-Segarra*.

Al descloure la plica que contenia el nom del guanyador de la Flor Natural resultà ésser el distingit i jove poeta barceloní n'Octavi Saltor, el qual fou saludat amb una carinyosa ovació que es perllongà mentre l'agraciat, acompanyat de l'il·lustre President del Jurat i dels components Srs Folch i Torres, Tintoré i Mercader i Serra i Boldú anà a fer ofrena del premi d'honor i cortesia a la distingida dama que designà per Regina de la Festa, na Beatriu Hernández d'Ibern, la qual, del braç del poeta, fou acompanyada al tron reial seguida de la Cort d'amor formada per les simpàtiques i distingides pomellistes

El Jurat qualificador, Autoritats i la Reina amb la Cort d'amor

Figura 12: Panoràmica autoritats, jurat i reina de la festa. Font: Revista *Urgell-Segarra*.

de la vila Srtes. Alba Minguell, Empar Andreu, Maria Cases, Antònia Roca, Carme Tarrós, Francesca Vilanova, Teresa Culleré i Maria Domingo, les quals anaven acompanyades dels referits Srs. i de distingits joves de la Comissió d'obsequis.

Al pas de la règia comitiva, tot el públic, a peu dret, aplaudia calorosament mentre l'orquestra executava la marxa de Joan I. Actuaren de patges reials les xamoses nenes Dolors Culleré i Josepa Fages. Apaivagada l'ovació el batlle Sr. Culleré proclamà Regina de la Festa a la referida dama, i el poeta guanyador llegí amb veu alta la poesia premiada, la qual li valgué una altra forta ovació. L'Englantina d'or, ofrena del Magnífic Ajuntament, correspongué a l'il·lustre Mestre en Gai Saber, mossèn Llorenç Riber, el qual després de rebre el premi de mans de la Regina llegí també la seva poesia, essent també forta i carinyosament ovacionat. La Viola d'or, ofrena del digníssim Sr. Rector-Arxioprest mossèn Joan Pintó fou guanyada pel jove i distingit poeta barceloní en Joan Solervicens, qui fou ovacionat també com els anteriors al llegir la seva composició.

Els tres accèssits els guanyaren en Joan Povill Adserà, en Josep Ponts i Tió i n'Antoni Busquets i Punset respectivament, essent llegits i aplaudits fortament els seus treballs. Dels premis extraordinaris en foren guanyadors els distingits Mestres en Gai Saber, mossèn Llorenç Riber i en Manuel Marinello; els coneguts i prestigiosos poetes mossèn Francesc Gay, mossèn Josep Parareda, n'Antoni Busquets i Punset, en Josep Pujades, en Joan Arús i en Fidel Riu i Dalmau; i els coneguts escriptors n'Antoni Mercadal i en Ramon Saladrígues i el nostre estimat amic i company n'Isidre Cuberes Costa, essent tots fortament aplaudits.

Després del repartiment de premis el prestigiós Mestre en Gai Saber Sr. Folch i Torres llegí el discurs de gràcies que extractem en altre lloc, el qual fou molt aplaudit durant llarga estona, donant-se l'acte per acabat.

A l'Església Parroquial

Immediatament la Regina, la Cort d'Amor, autoritats, jurat i comissió organitzadora, acompanyats de nombrós i distingit públic, es dirigiren a la Parroquia per a fer

ofrena de la Flor Natural a la Verge Immaculada, cantant el Chor de Filles de Maria i molts del públic la popular Salve Regina. Durant aquesta cerimònia l'Església fou il·luminada extraordinàriament.

Final

A l'eixir del temple la Regina i els seus familiars pujaren a l'automòbil que els esperava, dirigint-se ràpidament vers el seu domicili particular i després de breus moments el mateix auto els conduïa a la Societat Recreativa L'Amistat, on es representava en aquella hora "La Montería" per una companyia de sarsuela i opereta. La resta de la comitiva es dirigí vers l'Acadèmia Montserratina on la Comissió organitzadora va obsequiar a tots amb un vi d'honor, malgrat ésser improvisat ràpidament, va resultar força agradable. L'element jove de l'Acadèmia va divertir-se de debò fins a la nit cantant belles cançonetes i ballant l'Esbart Dansaire quiscuns ballets populars en honor dels il·lustres hostes i dels poetes premiats, no essent pas notada l'absència de qui malgrat haver tingut part tant senyalada en la gaia festa va tindre més interès a assistir a altre espectacle més en harmonia amb els costums de la seva terra.

El cronista, en forma d'epíleg, recorda el comiat que es va fer als membres del jurat i a alguns dels poetes premiats i tanca l'article de la revista amb la impressió generalitzada que la festa literària restaria a la memòria col·lectiva del poble de Mollerussa per sempre:

En el tren lleuger de dos quarts de deu de la nit varen retornar a Lleida l'eximi poeta en Magí Morera i Galícia, acompanyant-lo els celebrats poetes mossèn Àngel Garriga, mossèn Josep Parareda, mossèn Francesc Gay i n'Antoni Busquets i Punset, essent acomiadats afectuosament a l'estació per tots els demés hostes i moltíssims amics. L'endemà varen retornar a Barcelona, mossèn Llorenç Riber i els Srs. Folch i Torres, Serra i Boldú, Tintoré, Saltor, Solervicens, Arús i Busquets, essent afectuosament acomiadats per la Comissió organitzadora i molts amics. En resum fou una festa de la qual Mollerussa en servarà etern record i tots els qui hi varen assistir, copsant-se totes les emocions, la recordarem sempre amb recança falaguera.

Cinc dies després, el corresponsal a comarques de *l'Ideal* envia una crònica per relatar els actes centrals de la Festa Major de Mollerussa.⁷ A banda de les informacions puntuals sobre concerts, sarsuela, balls i futbol, se centra en la bona acollida que tingué la

festa dels Jocs Florals. L'espai del rotatiu condiciona l'extensió del seu discurs que acaba amb el llistat de guanyadors de premis:

El primer dia a la tarda van celebrar-se els Jocs Florals organitzats per la revista *Urgell-Segarra* en l'espai de teatre "Foment d'Urgell", amb un ple fins a vessar. L'escenari rodejat de verdes plantes i abillat amb draps vermells, grocs i barrats presenta bon aspecte, aixecant-se en el centre el tron de la reina de la festa. En la presidència estan representades les autoritats civils, militars, judicials i eclesiàstiques. Obre l'acte el Sr. Morera; enlaira la nostra parla, censurant els que usen paraules grolleres i de mal gust.

Acte seguit el guanyador de la flor natural, n'Octavi Saltor, de Barcelona en fa ofrena a la simpàtica i hermosa Sra. Na Beatriu Hernández de Ibern, qui acompanyada pel poeta i el jurat qualificador en el seu tron de regina, és saludada pel públic amb forts aplaudiments. Fet el silenci el poeta llegeix el seu treball i es titula "L'amorosa recança. L. Glosa". És calorosament ovacionat.

Els demés guanyadors de premis son els següents: Joan Pubill Adserá; J. Vicens dels Horts; Mn. Llorenç Riber; Josep Pons i Tió; Joan Solervicens; Anton Busquets i Punset; Mn. Llorenç Riber; Manuel Marinell; Mn. Josep Paradedà; Joan Arús; Josep Pujadas i Truch; Ramon Saladrigues; Anton Busquets i Punset; Francesc Gay (prevere); Isidre Cuberes; Antoni Mercadal i Escudero; Fidel S. Riu Dalmau. Actuà de secretari en Manuel Solà Pou.

I acabem amb unes darreres consideracions. Aquesta institució, tímidament recomençada pel prestigi de Milà i Fontanals (amb només 38 composicions concursants l'any 1859), va plaure el públic d'aquell temps pel seu aparador d'espectacle, pel seu origen medieval, d'exaltació tradicionalista de la simbologia romàntica, i pel seu caràcter selecte amb sentit aristocràtic. A recer d'aquestes circumstàncies, la veritable transcendència popular i social dels Jocs Florals fou d'acostar els literats al poble. D'espectacle decoratiu passà a ser una lluita literària, plena de passió, en la qual el poble arribà a prendre-hi una part activa i associar-se a la responsabilitat crítica dels jurats i a la crida anual dels Consistoris. En definitiva, si van tenir èxit els Jocs Florals, malgrat l'anacronisme ja perpetuat des del naixement, és perquè es convertiren en una lliçó popular, en un instrument de cohesió lingüística, amb garantia d'eficàcia literària i d'un veritable valor social. I això també pren sentit a les terres lleidatanes.

⁷ *L'Ideal*, núm. 6.923. Lleida, 20 de maig de 1923.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

BORRELL, Josep (1984). *Escriptors contemporanis de Ponent 1859-1980*. Lleida: La Paeria. La Banqueta, 4.

BORRELL, Josep (2001). La cultura a les Terres de Lleida de 1900 a 1936. *Urtx. Revista Cultural de l'Urgell*, 14; p. 225-235.

CORNUDELLA, Joan (1995). La premsa de comarques. Les publicacions de Mollerussa (1). Juneda: Fonoll, 82; p. 22-27.

CORNUDELLA, Joan (1995). Mossèn Anton Navarro i els Jocs Florals d'Agramunt de l'any 1912. *Urtx. Revista Cultural de l'Urgell*, 7; p. 223-239.

CORNUDELLA, Joan (1996). *Els Jocs Florals de Juneda 1919-1994*. Publicacions de la Casa de Cultura, 4. Juneda: Pagès editors.

CORNUDELLA, Joan (1998). Any de Jocs Florals en terres urgellenques. 1923. *Urtx. Revista Cultural de l'Urgell*, 11; p. 164-181.

CORNUDELLA, Joan (2002). L'aportació de la cultura urgellenca a la Renaixença Literària de Ponent. *Urtx. Revista Cultural de l'Urgell*, 15; p. 237-244.

CORNUDELLA, Joan (2003). La pervivència del model floralesc i les terres urgellenques. *Modernisme a l'Urgell i a la Segarra. Jujol, artista cristià. Actes de la XXXII Jornada de Treball del Grup de Recerques de les Terres de Ponent*; p. 65-75.

CORNUDELLA, JOAN (2004). Els Jocs Florals Jaumistes de les Borges Blanques i el seu entorn carlista (1912-1917). *Miscel·lània de la IV Trobada d'estudiosos de la comarca de les Garrigues*; p. 291-311.

CORNUDELLA, JOAN (2006). Les revistes comarcals del període d'entreguerres (1914-1936): Balaguer, Cervera, Les Borges Blanques, Mollerussa i Tàrraga. Lleida: *Urc*, 20; p. 75-83.

JORBA, Manuel (1986). Els Jocs Florals. *Història de la Literatura Catalana*, vol. 7. Barcelona: Ariel; p. 142-151.

MONCASI, Nativitat (1987). *La premsa a la ciutat de Balaguer (1862-1936)*. Lleida: Virgili i Pagès. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

PELEGRÍ, Bonaventura (1935). *Lleida en la Renaixença Literària de Catalunya*. Lleida: Biblioteca Lleidatana.

POLO, Miquel (1997). *Mollerussa. De lloc petit a poble (1889-1938)*. Mollerussa: Ajuntament de Mollerussa.

VALLVERDÚ, Josep (1980). *De Morera i Galícia a Guillem Viladot*. Lleida: Dilagro.